

Zulks is nu juist het geval wanneer de nationale wetgever de vóór herkomst-aanduidingen bedoelde bescherming

verleent aan benamingen die op het ogenblik dat deze bescherming wordt gegeven, slechts soortnamen zijn.

In de zaak 12-74

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, ten deze vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur H. Matthies, als gemachtigde, bijgestaan door P. Ulmer, advocaat te Hamburg, en domicilie gekozen hebbende te Luxemburg bij haar juridisch adviseur P. Lamoureux, 4, boulevard Royal

verzoekster,

tegen

BONDSREPUBLIC DUITSLAND, ten deze vertegenwoordigd door Th. Oppermann, hoogleraar aan de universiteit te Tübingen, en domicilie gekozen hebbende te Luxemburg ter ambassade van de Bondsrepubliek Duitsland, 20-22, avenue de l'Arsenal,

verweerster,

betreffende een verzoek tot vaststelling dat de Bondsrepubliek Duitsland de krachtens het EEG-Verdrag op haar rustende verplichtingen, met name het verbod van maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbepalingen, niet is nagekomen, door de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor te behouden voor de binnenlandse productie en de benaming „Prädikatssekt” voor in het land zelf uit een bepaalde minimumhoeveelheid binnenlandse druiven geproduceerde wijnen,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE,

samengesteld als volgt: R. Lecourt, President, J. Mertens de Wilmars en A. J. Mackenzie Stuart, Kamerpresidenten, A. M. Donner, R. Monaco (rapporteur), P. Pescatore en H. Kutscher, Rechter,

Advocaat-Generaal: J. P. Warner

Griffier: A. Van Houtte

het navolgende

ARREST

Ten aanzien van de feiten

Overwegende dat de feiten en de tijdens de schriftelijke behandeling door partijen voorgedragen argumenten kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en schriftelijke behandeling

1. Het Duitse „Weingesetz” van 14 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 893) en de „Verordnung über Schaumwein und Branntwein aus Wein” van 15 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 939), bepalen onder meer het volgende:

- a) ten aanzien van mousserende wijnen:
- de benaming *Sekt* mag alleen worden gebruikt voor *binnenlandse* mousserende wijnen die voldoen aan de kwaliteitsvereisten van paragraaf 3 van de „Schaumwein-Branntwein-Verordnung”, alsmede voor buitenlandse mousserende wijnen indien in het gehele land van produktie Duits een officiële taal is (paragraaf 8 van genoemde Verordnung). Ingevolge Paragraaf 26, Absatz 1, sub 3, van het Weingesetz kan voor het gebruik van deze benaming overigens worden voorgeschreven dat de mousserende wijn uit een minimum hoeveelheid binnenlandse druiven is vervaardigd;
 - de benaming *Prädikatssekt* mag alleen worden gebruikt voor binnenlandse mousserende wijn die aan bovengenoemde voorwaarden voldoet en voor minstens 60 % uit binnenlandse druiven is vervaardigd;

b) ten aanzien van *brandewijn uit wijn*:

- de benaming „Weinbrand” mag slechts worden gebruikt voor produkten die als „Qualitätsbranntwein aus Wein” zijn aan te merken en indien in het gehele land van produktie Duits een officiële taal is (paragraaf 44 van het Weingesetz).

Met betrekking tot buitenlandse mousserende wijnen en brandewijnen uit wijn die niet afkomstig zijn uit landen waar Duits een officiële taal is, bepalen genoemd Weingesetz en de Verordnung dat, afhankelijk van de kwaliteit, de volgende benamingen van toepassing zijn: „Schaumwein” of „Qualitätsschaumwein”, „Branntwein aus Wein” of „Qualitätsbranntwein aus Wein”.

Op 27 juli 1971 deed de Bondsrepubliek Duitsland de tekst van genoemde wet alsmede van de drie uitvoeringsverordeningen, waaronder Branntwein-Verordnung, aan de Commissie toekomen.

Aan de Commissie was voordien een ander Weingesetz, uit 1969, voorgelegd dat eigenlijk op 20 juli 1971 doch in feite nimmer in werking zou treden. Hiervoor kwam namelijk in de plaats het Weingesetz 1971 dat was vastgesteld na 's Raads verordeningen nrs. 816/70 en 817/70 van 28 april 1970 (PB 1970, nr. L 99). Daar alleen de bepalingen betreffende „Weinbrand” ongewijzigd in de wet 1971 waren overgenomen, achtte de Commissie het dienstig ten deze de in artikel 169, eerste alinea, van het Verdrag voorziene procedure van onderzoek opnieuw in te leiden.

Bij schrijven van 12 juni 1972 hervatte de Commissie de procedure waarbij zij tot de conclusie kwam dat de betrokken

benamingen maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen in de zin van artikel 30 en volgende van het Verdrag opleverden.

Nadat de Bondsregering bij brief van 27 november 1972 opmerkingen had gemaakt, zond de Commissie haar op 25 oktober 1973 een met redenen omkleed advies d.d. 18 oktober 1973 over de bepalingen van de bekritiseerde regeling inzake de benamingen „Sekt”, „Prädikatssekt” en „Weinbrand”, met verzoek aan gemelde overtredingen een eind te maken. Tegelijkertijd werd een ander met redenen omkleed advies uitgebracht met betrekking tot andere bepalingen uit het nieuwe Weingesetz.

Per telexbericht van 30 november 1973 verklaarde de Duitse Regering bij haar mening te blijven dat de betrokken benamingen niet in strijd waren met de regels van het Gemeenschapsrecht.

Op 21 februari maakte de Commissie krachtens artikel 169, tweede alinea, van het Verdrag de zaak aanhangig.

2. Het Hof heeft, op rapport van de Rechter-Rapporteur en gehoord de Advocaat-Generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II—Conclusies van partijen

Verzoekster concludeert dat het den Hove behage:

- „— Vast te stellen dat de Bondsrepubliek Duitsland de op haar rustende verplichtingen krachtens het EEG-Verdrag, met name artikel 30, alsmede krachtens artikel 12, lid 2, sub b), van 's Raads verordening EEG nr. 816/70 van 18 april 1970, niet is nagekomen door de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor te behouden voor de binnenlandse produktie, en de benaming „Prädikatssekt” voor in het land zelf uit een

bepaalde minimum hoeveelheid binnenlandse druiven geproduceerde wijnen;

- verweerster in de kosten te verwijzen.”

Verweerster concludeert dat het den Hove behage:

- „— het beroep te verwerpen,
- verzoekster in de kosten te verwijzen.”

III—Middelen en argumenten van partijen

De *Commissie* stelt dat de Duitse Regering de soortnamen „Sekt” en „Weinbrand” via de wetgeving heeft trachten om te vormen tot indirecte herkomstaanduidingen door deze namen voor binnenlandse produkten voor te behouden. Deze poging impliceert „maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen” en is derhalve in strijd met de Verdragsregels betreffende het vrije verkeer van goederen en de verordeningen nrs. 816/70 en 817/70 (PB 1970, nr. L 99).

Met name ten aanzien van de handel met derde landen zijn deze maatregelen in strijd met artikel 12, lid 2, sub b), van verordening nr. 816/70. In replek merkt de Commissie nog op dat, waar het toepassingsgebied van deze verordening zich niet uitstrekt tot brandewijnen uit wijn, de klacht over de schending van genoemd artikel noodzakelijkerwijs alleen betrekking heeft op mousserende wijnen.

Tot staving van haar klacht merkt zij het volgende op:

1. Vaststelling bij wet van beschermde herkomstaanduidingen is vreemd aan het Duitse rechtssysteem. Zeker bij indirecte aanduidingen van de herkomst moet de Duitse rechter uitmaken, of deze in de betrokken kringen als aanduidingen van herkomst worden gezien en of deze opvatting moet worden beschermd op grond van kwaliteitsoverwegingen.

2. Het begrip maatregelen van gelijke werking omvat „maatregelen die een belemmering vormen voor de invoer, die mogelijk zou zijn indien deze maatregelen niet bestonden, met inbegrip van de maatregelen die de invoer moeilijker of duurder maken dan de afzet van de nationale produktie” (artikel 2, lid 1 van richtlijn nr. 70/50/EEG van 22 december 1969, PB 1970, nr. L 13), en ook maatregelen waardoor de nationale produkten worden begunstigd. Bovendien is ingevolge het in artikel 33, lid 4, ten aanzien van contingenten neergelegde beginsel een maatregel van gelijke werking verboden, zodra zij de invoer „kan” belemmeren, zonder dat onderzocht behoeft te worden of zij inderdaad een beperkende werking heeft.

3. In casu wordt de invoer bemoeilijkt en worden de nationale produkten begunstigd, met name omdat de ingevoerde produkten op de Duitse markt niet meer de gerenommeerde en bijzonder aantrekkelijke namen „Sekt” en „Weinbrand” mogen dragen, maar zijn aangewezen op nieuwe, voor de consument onbekende aanduidingen. Dit nadeel komt voor de buitenlandse producenten neer op een met het Verdrag onverenigbare discriminatie.

Deze zienswijze wordt overigens bevestigd door het oordeel van de deskundigen over de nieuwe regeling — in de vorm van het eerste ontwerp van 1967 — en door een aan de voorzitter van de Bundestag gerichte verklaring van de „Deutsche Vereinigung für gewerblichen Rechtsschutz und Urheberrecht” van 12 september 1967. Gezien deze positiebepaling lijkt een opinie-onderzoek om na te gaan of de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” door de betrokken kringen als indirecte aanduidingen van herkomst zijn te beschouwen, niet noodzakelijk.

4. Wat de rechtvaardiging van de geografische binding op „nationaal” niveau betreft, heeft de Bondsregering in haar opmerkingen tijdens de administratieve procedure geen enkel voorbeeld gegeven waaruit blijkt dat indirecte aanduidingen

van de herkomst ook op het grondgebied van een heel land betrekking kunnen hebben. Anderzijds bewijst het in de litigieuze regeling gemaakt voorbehoud voor producerende landen waar Duits op het gehele grondgebied een officiële taal is, dat het gaat om een Duitstalige soortnaam en niet om een aanduiding van de herkomst.

5. In bilaterale overeenkomsten met verschillende staten inzake de bescherming van aanduidingen van herkomst, oorsprongsbenamingen en andere geografische namen heeft de Bondsrepubliek slechts voor namen als „Deutscher Sekt” en „Deutscher Weinbrand” op bescherming aanspraak gemaakt.

6. Een beroep op artikel 36 van het Verdrag en op overwegingen op grond van de rechtsregeling van de industriële en commerciële eigendom ter rechtvaardiging van de litigieuze benamingen, gaat niet op. Hoewel het „bestaan” van een recht niet behoeft samen te vallen met de „uitoefening” daarvan, lijdt het geen twijfel dat, wanneer zoals in casu de uitoefening van het recht neerkomt op een afscherming der nationale markten, het recht zelf onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

De Commissie merkt ten overvloede nog op dat het voorbehouden van de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor binnenlandse produkten ook in strijd is met het beginsel van het vrije verkeer van goederen, wanneer deze benamingen als gevolg van een gewijzigde verkeersopvatting in feite worden uitgelegd als indirecte aanduidingen van herkomst. Dit beginsel laat niet toe dat men kwaliteitsaanduidingen die zijn ontleend aan het taaleigen van een Lid-Staat, kan beschermen als indirecte aanduidingen van de herkomst van produkten van deze Staat, en aan ingevoerde produkten minder bekende of aantrekkelijke benamingen kan geven.

De Duitse Regering antwoordt in hoofdzaak het volgende:

1. De benamingen „Sekt” en „Wein-

brand" worden sedert het begin van deze eeuw in het Duitse handelsverkeer gebruikt als aanduidingen voor Duitse mousserende wijn en brandewijn uit wijn van bepaalde kwaliteit en soort. In het begin vielen deze benamingen samen met „Champagne" en „Cognac" waarvoor zij overigens vanaf 1923 definitief in de plaats traden, daar deze twee namen vanaf dat jaar geen soortnamen meer zijn en aan Franse produkten voorbehouden oorsprongsbenamingen zijn geworden.

2. De namen „Sekt" en „Weinbrand" hangen van oudsher samen met een bijzondere, Duitse methode ter vervaardiging van de aldus genaamde produkten. Deze methode die later door de wetgever is vastgelegd, bestaat uit een bijzondere combinatie van verscheidene factoren, die tot in de details kan worden gecontroleerd en aan een produkt een bepaalde smaak geeft (het „Duitse bouquet"). Deze smaak verleent aan de als „Sekt" en „Weinbrand" aangeduide produkten hun specifieke kenmerken, waardoor zij niet kunnen worden verward met buitenlandse mousserende wijn en brandewijn. De imitatie van een dergelijke smaak door producenten buiten Duitsland is zeer moeilijk, zonet onmogelijk, wegens de daarmee samenhangende economische en financiële problemen. Tot staving van haar betoog produceert de Duitse Regering als bijlage bij haar verweerschrift opinie-onderzoeken betreffende „Sekt" en „Weinbrand".

3. In het Weingesetz van 1971 erkende de Duitse wetgever deze evolutie van „Sekt" en „Weinbrand" en werd een ook in andere landen voorkomende tendens om op de verkeersopvatting berustende oorsprongsbenamingen en indirecte herkomstaanduidingen juridisch te beschermen, wettelijk vastgelegd.

De inachtneming van de heersende mening is overigens rechtmatig en komt overeen met de normale handelwijze van de Duitse wetgever op het gebied van de mededinging. Om een benaming als aanduiding van de herkomst te beschouwen, is het met name voldoende dat een

„niet onbelangrijk" gedeelte van de betrokken handelskringen de juiste herkomst van het produkt onderkent.

Er zou dan ook sprake zijn van discriminatie van de Bondsrepubliek Duitsland, wanneer de benamingen „Sekt" en „Weinbrand" als maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen in de zin van artikel 30 en volgende van het Verdrag zouden worden beschouwd, terwijl de door andere Lid-Staten toegepaste oorsprongsbenamingen en aanduidingen van herkomst wel in overeenstemming met het Gemeenschapsrecht worden beschouwd.

4. Wat de verwijzing van de Commissie naar richtlijn nr. 70/50/EEG betreft, moet worden opgemerkt dat deze op artikel 33, lid 7, van het Verdrag gebaseerde richtlijn in artikel 1 betrekking heeft op de opheffing van maatregelen van gelijke werking die op de datum van de inwerkingtreding van het Verdrag bestonden.

Hoewel deze richtlijn het onderhavige probleem niet volledig behandelt, biedt zij toch zeer waardevolle aanwijzingen op grond waarvan de stelling van de Commissie, ook wat betreft de door haar aan deze tekst ontleende criteria, kan worden verworpen.

a) *In de eerste plaats:*

— de litigieuze benamingen behoren tot de „oorsprongsbenamingen" en „aanduidingen van de herkomst" die ingevolge artikel 2, lid 3, sub s), impliciet aan artikel 30 van het Verdrag worden onttrokken. Zij vallen verder onder de categorie „gekwalificeerde" aanduidingen van herkomst. De consument legt niet alleen verband tussen de benamingen „Sekt" en „Weinbrand" en hun geografische herkomst, maar heeft in dit geval ook de bijzondere eigenschappen en de kwaliteit der produkten voor ogen (bewijsaanbod). Deze gekwalificeerde aanduidingen van herkomst — welk begrip in Duitsland steeds meer ge-

meengood wordt — staan dicht bij de eigenlijke oorsprongsbenamingen, dan de „eenvoudige” indirecte aanduidingen van herkomst;

— de indirecte aanduiding van herkomst wordt erkend in het mededingingsrecht. Het Duitse recht staat niet in de weg aan een wettelijke regeling van deze aanduidingen. Ook het EEG-Verdrag schrijft in dit verband geen *standstill* van de nationale wetgeving voor;

— het „nationale ” en niet „regionale” karakter van de betrokken benamingen volgt onvermijdelijk uit de aard der zaak. De verkeersopvatting heeft in casu betrekking op produkten van een bepaalde soort en kwaliteit die als zodanig niet in een streek maar in een bepaald land worden vervaardigd. Overigens brengt de wijnregeling van 1971 niets nieuws, maar sluit zij aan bij reeds lang bekende en erkende beginselen van het Duitse mededingingsrecht, volgens welke elke gedeelte van het aardoppervlak, ongeacht de wijze van afbakening of de omvang, met name bij indirecte herkomstaanduidingen, een rechtmatig uitgangspunt kan vormen;

— de bepaling betreffende de officiële taal in paragraaf 44, lid 1, van het Weingesetz en in paragraaf 8, lid 1, van de Schaumwein-Branntwein-Verordnung vormt enkel een tolerantie-regeling voor de economisch onbetekenende handel in enkele Oostenrijkse mousserende wijnen en brandewijnen uit wijn, die van oudsher vooral in enkele grensstreken van Oostenrijk worden geproduceerd. De bereidingswijze van de Oostenrijkse produkten toont een zekere verwantschap, die deels uit 19e eeuwse tradities voortkomt.

b) *In de tweede plaats* blijkt uit het verloop van de invoer van mousserende wijn en brandewijn uit wijn in Duitsland vóór en na 1971, dat de bestreden regeling geen beperkende werking op het handelsverkeer in de betrokken produk-

ten heeft gehad. Integendeel, vanaf ongeveer 1970 is de invoer uit Frankrijk en Italië aanmerkelijk gestegen. Zelfs bij aanvaarding van de stelling der Commissie, dat het enkele feit dat maatregelen van gelijke werking de invoer „kunnen” beperken, volstaat om deze te verbieden, kan men zeggen dat — nog afgezien van de vraag of een dergelijke stelling van toepassing kan zijn op oorsprongsbenamingen en aanduidingen van de herkomst in de zin van artikel 2, lid 3, sub s), van richtlijn nr. 70/50/EEG — de betrokken benamingen blijken de ervaring die invoer niet kunnen beperken.

c) *Ten derde* behoren de litigieuze namen, nu zij geen beperkende werking op de invoer hebben, niet tot de maatregelen die volgens artikel 2, lid 3, sub f), van richtlijn nr. 70/50/EEG „een ingevoerd produkt in waarde doen dalen, met name door een vermindering van zijn intrinsieke waarde in de hand te werken, of een ingevoerd produkt duurder maken”.

d) *Ten slotte* maken de voor ingevoerde produkten voorbehouden benamingen het zeer wel mogelijk dat die produkten blijven concurreren met „Sekt” en „Weinbrand”.

5. Zelfs al zou de litigieuze regeling een maatregel van gelijke werking als kwantitatieve invoerbeperkingen zijn en derhalve onder artikel 30 van het Verdrag vallen, dan is zij in gemeenschapsrechtelijk opzicht toch gerechtvaardigd door artikel 36 van het Verdrag. Zij valt immers onder het nationale mededingingsrecht en is gewettigd uit hoofde van de openbare orde en van bescherming van de industriële en commerciële eigendom in de zin van genoemd artikel, zonder dat zij een middel tot discriminatie of een verkapte beperking als bedoeld in de tweede zin van deze bepaling is.

Tussen „bestaan” en „uitoefening” van een recht van industriële en commerciële eigendom is in het onderhavige geval geen onderscheid te maken, want als de litigieuze namen ook voor buitenlandse produkten zouden gelden, zouden zij

juist daardoor worden beroofd van hun functie van indirecte aanduidingen van herkomst.

In *repliek* houdt de *Commissie* staande dat het verbod van maatregelen van gelijke werking los staat van de feitelijke ontwikkeling van de invoer. Het bestaan van invoerbelemmeringen kan overigens alleen worden bewezen aan de hand van onnauwkeurige resultaten en in relatie tot het verleden. Overigens zijn de door de Duitse Regering overgelegde statistische gegevens over de ontwikkeling van de invoer van brandewijn uit wijn en mousserende wijn niet concludent. De invoerstijging tussen 1969 en 1970 is immers te danken aan de in artikel 33 van het Verdrag voorgeschreven afschaffing van de bestaande kwantitatieve beperkingen, die voor brandewijn nog werden verstrekt door een nationaal handelsmonopolie dat de Commissie nu juist had gevraagd aan te passen ten dienste van de liberalisering van het handelsverkeer. Wat de invoer van 1970 tot 1973 betreft, mag niet worden vergeten dat de overgangsregeling in de geïncrimineerde wet, in elk geval nog in 1972, het gebruik van de vroegere benamingen voor de invoer en verkoop van de betrokken produkten heeft toegelaten.

Dat de litigieuze maatregelen de buitenlandse fabrikanten van deze produkten kunnen benadelen, wordt wel bewezen door het feit dat zij reeds in 1972 aanleiding gaven tot diverse beroepen bij het Bundesverfassungsgericht.

De Commissie maakt bezwaar tegen de vraagstelling in de door verweerster overgelegde opinie-onderzoeken en wijst op het volgende:

- de „officiële taal”-bepaling in de betrokken wet is onverenigbaar met het systeem van oorsprongsbenamingen, volgens hetwelk het grondgebied zich niet mag uitstrekken tot over de landsgrenzen;
- uit de overgangsregeling van paragraaf 75, lid 6 dezer wet, krachtens welke de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voorshands mogen

worden gehandhaafd, blijkt dat de litigieuze benamingen voordien werden gebruikt voor ingevoerde mousserende wijnen en brandewijnen uit wijn.

De Commissie blijft bij haar bewering dat deze benamingen in het handelsverkeer louter soort aanduidingen waren. Dit blijkt al heel duidelijk bij de naam „Prädikatssekt”, die volgens de consument niet duidt op een bepaald gehalte aan binnenlandse wijnen, maar op een „Sekt” van uitzonderlijke kwaliteit.

Voorts blijkt uit de jurisprudentie van het Bundesgerichtshof van vóór 1971 dat de omzetting van een oorspronkelijke kwaliteitsaanduiding in een indirecte oorsprongsbenaming slechts toelaatbaar is indien:

- deze omzetting in de betrokken kringen „praktisch unaniem” steun vindt (74 % is hiervoor niet voldoende);
- de belanghebbenden de mogelijkheid hebben gehad verschillende vergelijkbare produkten te onderscheiden en met elkaar te vergelijken.

In casu is aan geen dezer voorwaarden voldaan. Daarom is een opinie-onderzoek zoals door verweerster is geproduceerd, noch onmisbaar noch beslissend.

De stelling dat de produkten met de litigieuze benamingen een karakteristiek en typisch (Duits) „bouquet” hebben, is gegrond op onjuiste en onvolledige of niet beslissende overwegingen (gehalte aan binnenlandse druiven, bereidingswijze enz.). Met name ten aanzien van de gestelde fabricagevoorwaarden blijkt uit de betrokken bepalingen dat zowel voor „Sekt” als voor „Qualitätsschaumwein” dezelfde kwaliteitseisen gelden. Bovendien zijn deze eisen in Duitsland zo algemeen gesteld dat een als „Sekt” verkochte mousserende wijn volgens de meest verschillende methodes kan worden vervaardigd. Het is dan ook de vraag of bij al deze produkten kan worden gesproken van eenzelfde, specifiek „Duits bouquet”. De Commissie concludeert dat richtlijn nr. 70/50/EEG weliswaar „direct” slechts betrekking heeft op maatregelen

van gelijke werking die bestonden bij de inwerkingtreding van het Verdrag, doch dat zij de door de Lid-Staten goedgekeurde en door de Commissie voortdurend gevolgde interpretatiepraktijk op dit gebied tot uiting brengt. Het voorbehoud ten aanzien van oorsprongsbenamingen en aanduidingen van de herkomst in artikel 2, lid 3, sub s), dezer richtlijn concretiseert de in artikel 36 gemaakte uitzondering voor de industriële en commerciële eigendom. De richtlijn kan geen uitzonderingen op het verbod van artikel 30 maken, die buiten het kader van artikel 36 vallen, zodat elke „oorsprongsbenaming” en „aanduiding van de herkomst” binnen de grenzen van laatstgenoemd artikel moet worden bezien.

De litigieuze benamingen zijn op grond van artikel 36 echter niet te rechtvaardigen. In de eerste plaats zijn de bevoegdheden van de Lid-Staten in het kader van dit artikel niet absoluut maar beperkt door de verplichtingen ingevolge artikel 5 van het Verdrag. In de tweede plaats hebben maatregelen als de onderhavige welke alle produkten van binnenlands fabrikaat begunstigen, een wel zeer beperkende invloed op de werking van de gemeenschappelijke markt.

Zulke vergaande beperkingen zijn slechts gerechtvaardigd, indien zij absoluut onontbeerlijk zijn en er geen ander middel bestaat om het gestelde doel te bereiken. In de derde plaats vormen deze maatregelen een eigenaardig en met het gevestigde systeem strijdig novum. Voorzover met deze maatregelen een bescherming van de Duitse producenten van „Sekt” en „Weinbrand” tegen oneerlijke concurrentie en van de verbruikers tegen misleiding omtrent de herkomst der produkten werd beoogd, moet worden gezegd dat er in de situatie vóór de bestreden maatregelen geen enkel gevaar voor bedrog of misleiding bestond.

In *dupliek* merkt de *Duitse Regering* allereerst op dat de Commissie in repliek haar oorspronkelijke klacht over schending van artikel 12, lid 2, sub b), van verordening nr. 816/70 tot „mousserende

wijnen” heeft beperkt, en verzoekt zij het Hof, de Commissie overeenkomstig artikel 69, paragraaf 4, van het reglement voor de procesvoering te verwijzen in de kosten, gevallen op het ingetrokken gedeelte der klacht.

Zij merkt voorts op dat de Commissie zich ongaarne in een debat over haar eigen wetgeving wil begeven en een diepgaand feitenonderzoek in een zo belangrijke kwestie als de onderhavige ten onrechte schijnt te ontlopen. Tegenover het bewijsaanbod en de talrijke stukken (deskundigenberichten, opinie-onderzoeken enz.) van verweerster, stelt verzoekster slechts een redenering die hoofdzakelijk is gegrond op een abstracte analyse van de artikelen 30 tot en met 36 van het Verdrag.

Voorts zou een wijziging van de litigieuze wetgeving in de door de Commissie gewenste zin (gebruik van de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” ook voor ingevoerde produkten) in zoverre nauwelijks enig resultaat opleveren, omdat zich in het intracommunautaire handelsverkeer dan ernstige problemen zouden voordoen bij de controle op het rechtmatige gebruik dezer benamingen.

Na deze algemene opmerkingen wijst de Duitse Regering nog op het volgende:

- Artikel 2, lid 3, sub s), van richtlijn nr. 70/50/EEG houdt voor oorsprongsbenamingen en aanduidingen van de herkomst geen op artikel 36 gegronde uitzondering op artikel 30 van het Verdrag in. Dat artikel in zijn geheel maakt duidelijk wat onder een maatregel van gelijke werking in de zin van het Verdrag moet worden verstaan. Een andere uitleg van genoemde richtlijn, zoals door de Commissie wordt voorgesteld, zou aan artikel 5, tweede alinea, elke logische inhoud ontnemen.
- De discussie over het „vermogen” van de litigieuze maatregelen om de invoer van de betrokken produkten te beperken, heeft in casu geen enkele zin. Als gevolg van de wettelijke uitzondering in artikel 2, lid 3, sub s),

van de richtlijn behoeft men zich bij oorsprongsbenamingen en aanduidingen van de herkomst niet meer af te vragen of zij maatregeler van gelijke werking in de zin van artikel 30 van het Verdrag vormen, daar deze vraag door de richtlijn zelf in ontkenkende zin wordt beantwoord.

- Daargelaten of de uitzonderlijke verhoging van de invoer in de jaren 1970 en volgende gedeeltelijk te danken is aan de door het Verdrag gewilde liberalisering van het intracommunautaire handelsverkeer, gaf de ontwikkeling van de invoer buiten bepaalde seizoenschommelingen reeds lang een voortdurend stijgende lijn te zien (vgl. de jaren 1966-1973).
- Wat betreft het argument dat de litigieuze regeling thans in een aantal zaken voor het Bundesverfassungsgericht in geding is, zij erop gewezen dat bij dit college elk jaar het aantal beroepen zeer groot is wegens de bijzonderheden van het Duitse systeem op dit gebied. Bovendien is men in deze zaken aan het onderzoek ten gronde nog niet toegekomen; een verzoek in kort geding is intussen door het Gericht verworpen op grond dat de regeling van 1971 inzake brandewijnen de betrokkenen geen nadeel heeft bezorgd. Ten slotte gaat het niet aan om in een procedure voor het Hof van Justitie argumenten van partijen in een elders aanhangig geding als bewijs aan te voeren. Het staat aan het Hof van Justitie te beslissen of de in dat geding naar voren gebrachte standpunten in aanmerking kunnen worden genomen: zo ja, dan moet het de procedure schorsen tot de einduitspraak van het Bundesverfassungsgericht.
- De voor geïmporteerde wijnen voorbehouden benamingen hebben geen pejoratieve betekenis waardoor deze produkten worden gediscrimineerd. De term „Schaumwein” is slechts een volkomen neutrale soortnaam: hij

komt overeen met de term „vin mousseux” die in Frankrijk wordt gebruikt voor de „normale” mousserende wijn, die niet wordt beschermd door de naam „Champagne”. De uitdrukking „Branntwein aus Wein” valt op haar beurt samen met de Franse term „eau-de-vie de vin” die wordt gebruikt voor de brandewijnen uit wijn die niet de naam „Cognac” mogen dragen. Het woord „Qualität” staat uiteraard voor een waardevol produkt en heeft daarom geen ongunstige bijbetekenis. Het begrip „Prädikatssekt” ten slotte benadrukt het uitgesproken karakter van een produkt waarvan het „Duitse bouquet” tot uiting komt door een minimumgehalte van 60 % aan binnenlandse druiven. Niets belet overigens het ingevoerde produkt aan te duiden met de nationale oorsprongsbenaming of aanduiding van herkomst, zoals ook het Duitse produkt zijn aanduiding van herkomst kan voeren.

- De Commissie beweert ten onrechte dat de eisen die in de litigieuze regeling aan de bereiding van brandewijn en mousserende wijn van hoge kwaliteit worden gesteld, voor binnen- en buitenlandse produkten gelijk zijn. Integendeel, de eisen aan binnenlandse produkten zijn streng en houden juist verband met het feit dat voor dit produkt het „Duitse bouquet” van „Sekt” en „Weinbrand” moet worden gegarandeerd.

De Duitse Regering concludeert derhalve *primair* dat de litigieuze regeling niet een maatregel van gelijke werking vormt, maar integendeel krachtens artikel 2, leden 1 tot en met 3, van richtlijn nr. 70/50/EEG verenigbaar is met het Verdrag.

Met betrekking tot artikel 36 van het Verdrag merkt zij *subsidiair* onder meer het volgende op:

- Voorzover het voorbehoud in dat artikel ten gunste van de nationale bevoegdheden niet absoluut kan wor-

den opgevat, heeft toch het Verdrag de wetgever op het gebied van de industriële en commerciële eigendom voldoende speelruimte gelaten om het nationale recht verder tot ontwikkeling te brengen, zolang een aanpassing der nationale wetgevingen volgens de in het Verdrag voorziene procedures nog niet is bereikt. Wil een nationale regeling verenigbaar zijn met artikel 36, dan moet zij op reële gronden steunen en niet wederrechtelijk de handel belemmeren. De betrokken regeling is in deze zin gewettigd.

— Deze regeling, die strafsancties bevat (paragraaf 69, derde alinea, sub 2), valt tevens onder de Duitse „openbare orde” en is ook uit dien hoofde onder artikel 36 van het Verdrag te brengen.

Overwegende dat partijen ter terechtzitting van 3 december 1974 de schriftelijk voorgedragen argumenten nader hebben toegelicht; dat het Hof verweerster vragen heeft gesteld welke zij op 13 december 1974 schriftelijk heeft beantwoord;

Overwegende dat de Advocaat-Generaal ter terechtzitting van 15 januari 1975 conclusie heeft genomen;

Ten aanzien van het recht

- 1 Overwegende dat de Commissie bij klacht van 21 februari 1974, overeenkomstig artikel 169 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap het Hof heeft verzocht vast te stellen dat de Bondsrepubliek Duitsland de krachtens de Verdragsbepalingen op haar rustende verplichtingen betreffende met name het vrije verkeer van goederen, niet is nagekomen, door de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor de binnenlandse productie, en de benaming „Prädikatssekt” voor de in Duitsland uit een bepaalde minimumhoeveelheid binnenlandse druiven geproduceerde wijnen voor te behouden;
- 2 Overwegende dat luidens paragraaf 26 van het Duitse „Weingesetz” van 14 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 893) en de paragrafen 3 en 8 van de „Verordnung über Schaumwein und Branntwein aus Wein” van 15 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 939) — hierna te noemen „wijnregeling” — de benaming „Sekt” slechts een Duitse mousserende wijn kan aanduiden die aan bepaalde kwaliteitsvoorwaarden voldoet, en slechts voor buitenlandse wijnen mag worden gebruikt indien in het gehele land van productie Duits een officiële taal is;

dat ingevolge dezelfde bepalingen als „Prädikatssekt” slechts een „Sekt” mag worden aangeduid die voor ten minste 60 % uit Duitse druiven is vervaardigd;

dat voorts ingevolge paragraaf 44 van genoemde wet de benaming „Weinbrand” slechts mag worden gebruikt voor binnenlandse produkten die als „Qualitätsbranntwein aus Wein” kunnen worden aangemerkt, en voor buitenlandse produkten indien in het gehele land van produktie Duits een officiële taal is;

dat ten slotte voor de buitenlandse mousserende wijnen en brandewijnen uit wijn, anders dan die vervaardigd in landen waar Duits een officiële taal is, in beginsel de benamingen „Schaumwein” of „Qualitätsschaumwein”, „Branntwein aus Wein” of „Qualitätsbranntwein aus Wein” moeten worden gebezigd;

- 3 Overwegende dat de Commissie betoogt dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” soortnamen zijn die de Duitse wetgever door middel van de wetgeving heeft trachten om te vormen tot indirecte herkomstaanduidingen;

dat de benaming „Prädikatssekt” door de betrokken kringen en de verbruikers in Duitsland niet zou worden opgevat als aanduiding voor een mousserende wijn die uit een bepaalde minimumhoeveelheid Duitse druiven is vervaardigd, maar als een „Sekt” van bijzondere kwaliteit;

dat de wijnregeling, door de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor nationale produkten en de benaming „Prädikatssekt” voor uit een bepaalde minimumhoeveelheid Duitse druiven vervaardigde „Sekt” voor te behouden, terwijl de buitenlandse produkten op de Duitse markt zijn aangewezen op minder gewaardeerde of voor de verbruiker minder bekende benamingen, de nationale produktie zou bevoordelen tegenover de buitenlandse produkten en derhalve in strijd met de voorschriften van artikel 30 van het Verdrag en, ten aanzien van „Sekt” en „Prädikatssekt”, met artikel 12, lid 2, sub b), van 's Raads verordening nr. 816/70 van 18 april 1970 (PB 1970, nr. L 99) maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen zou inhouden;

dat overigens de litigieuze maatregelen, daar zij niet onontbeerlijk zouden zijn ter bescherming van de producenten tegen oneerlijke concurrentie en van de verbruikers tegen misleiding omtrent de herkomst der produkten, geen rechtvaardiging zouden vinden in artikel 36 van het Verdrag;

- 4 Overwegende dat de Bondsrepubliek primair betoogt dat de wetgever geen nieuwe feitelijke toestand heeft geschapen ten opzichte van die vóór de

inwerkingtreding der wijnregeling, maar slechts de verkeersopvatting bij de betrokken economische kringen en de verbruikers in Duitsland, volgens wie de litigieuze benamingen op nationale produkten duiden, heeft genormeerd;

dat daarom de bepalingen van de wijnregeling met betrekking tot „Sekt” en „Weinbrand” onder het systeem van de indirecte aanduidingen van herkomst zouden vallen en, volgens artikel 2, lid 3, sub s), van richtlijn nr. 70/50/EEG van de Commissie van 22 december 1969 (PB 1969, L 13/29), derhalve niet als maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve beperkingen zouden zijn aan te merken;

dat voorts de benaming „Prädikatssekt” een „Sekt” zou aanduiden waarvan de bepaalde minimumhoeveelheid Duitse druiven die voor de vervaardiging zijn gebruikt, het typisch Duitse „bouquet” zou aanzetten;

- 5 Overwegende dat de gemeenschappelijke markt gegrond is op het vrije verkeer van goederen binnen de Gemeenschap;

dat ter waarborging hiervan het Verdrag, met name in de artikelen 12 en 31, de invoering tussen de Lid-Staten verbiedt van nieuwe maatregelen die tot gevolg hebben dat het handelsverkeer binnen de Gemeenschap direct of indirect wordt belemmerd en die niet krachtens artikel 36 zijn gerechtvaardigd;

dat meer in het bijzonder voor „Sekt” en „Prädikatssekt” sedert de inwerkingtreding van verordening nr. 816/70 een regeling met betrekking tot de marktvoorwaarden van deze produkten binnen een communautair kader moet vallen;

dat de na de inwerkingtreding dezer verordening in 1971 vastgestelde wijnregeling de aanbodstructuur van de betrokken produkten op de Duitse markt kan beïnvloeden;

dat in het licht der verbodsbepalingen van zowel het Verdrag als verordening nr. 816/70 moet worden onderzocht of de Bondsrepubliek Duitsland met de vaststelling van de omstreden bepalingen de krachtens het Verdrag op haar rustende verplichtingen heeft verzaakt;

dat te dien einde allereerst de situatie bij de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” dient te worden onderzocht;

- 6 Overwegende dat de op artikel 33, lid 7, van het Verdrag gegronde richtlijn nr. 70/50/EEG, die luidens artikel 1 de opheffing van op de datum van inwerkingtreding van het Verdrag bestaande maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbepalingen beoogt, in artikel 2, lid 3, de maatregelen opsomt die als verboden in de zin van de voorafgaande leden moeten worden beschouwd en sub s), de maatregelen noemt die „alleen aan de nationale produkten benamingen voorbehouden die geen oorsprongsbenaming of aanduiding van de herkomst vormen”;
- 7 Overwegende dat de in de richtlijn bedoelde oorsprongsbenamingen en aanduidingen van de herkomst, ongeacht hun eventuele onderscheidende kenmerken, op zijn minst steeds een uit een bepaald geografisch gebied afkomstig produkt aanduiden;

dat deze benamingen, voorzover rechtens beschermd, aan het doel dier bescherming moeten voldoen, en met name niet alleen de belangen van de betrokken producenten tegen oneerlijke concurrentie moeten waarborgen, maar ook die van de verbruikers tegen aanduidingen die hen kunnen misleiden;

dat deze benamingen slechts hun specifieke functie vervullen, indien het aldus genaamde produkt inderdaad kwaliteiten en kenmerken bezit, die aan zijn geografische oorsprong zijn te danken;

dat in het bijzonder bij aanduidingen van herkomst de geografische oorsprong van een produkt hieraan een kwaliteit en specifieke kenmerken moet verlenen, waardoor het produkt kan worden geïndividualiseerd;

- 8 Overwegende dat de Duitse wijnregeling bepaalt dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” produkten aanduiden, die afkomstig zijn uit de Bondsrepubliek Duitsland of uit andere landen op welker gehele grondgebied Duits een officiële taal is;

dat een produktiegebied hetwelk naar het gehele nationale grondgebied of naar een taalcriterium is omschreven, nog geen geografisch milieu in bovengenoemde zin kan vormen waardoor een aanduiding van de herkomst wordt gerechtvaardigd, temeer daar de betrokken produkten uit druiven van onbestemde herkomst kunnen worden vervaardigd;

dat in casu niet is betwist dat het in de wijnregeling bedoelde produktiegebied geen homogene natuurlijke kenmerken vertoont die dit gebied ten opzichte van aangrenzende gebieden afbakenen, daar de natuurlijke eigenschappen van de bij vervaardiging der produkten gebruikte grondstoffen niet noodzakelijkerwijze samenhangen met de loop van de landsgrens;

dat de Duitse regering evenwel betoogt dat de onder de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” vallende produkten duidelijk zijn geïndividualiseerd wegens de in Duitsland toegepaste specifieke bereidingswijze die hun een typisch bouquet verleent hetwelk bij „Prädikatssekt” overigens nog wordt verhoogd door het vereiste minimumgehalte aan Duitse druiven;

- 9 Overwegende dat bij wijnbouwprodukten de natuurlijke factoren van het produktiegebied, zoals de druiven waaruit deze produkten worden vervaardigd, een belangrijke rol spelen bij de bepaling van hun kwaliteit en hun kenmerken;

dat de bij dergelijke produkten toegepaste bereidingswijze weliswaar tot hun karakteristiek kan bijdragen doch op zichzelf niet onafhankelijk van de kwaliteit der gebruikte druiven beslissend is voor het bepalen van de herkomst ervan;

dat bovendien de bereidingswijze van een wijnbouwprodukt als enkel criterium te minder de herkomst vermag te kenmerken, daar zij, voorzover niet gebonden aan het gebruik van bepaalde druiven, ook in andere geografische milieus kan worden toegepast;

dat het niet is uitgesloten dat de in een bepaald gebied toegepaste bereidingswijze, voorzover zij niet door exclusieve rechten wordt beschermd, ook door bedrijven die geheel of gedeeltelijk zijn gevestigd in andere geografische gebieden, wordt gebezigd;

dat voorts bij vergelijking van de bepalingen van paragraaf 3, lid 1, en van paragraaf 8, lid 1, derde zin, van de „Schaumwein-Branntwein-Verordnung” blijkt dat, mede gelet op de tweede bijlage bij deze verordening, de voorwaarden waaraan de buitenlandse mousserende kwaliteitswijnen en „Sekt” moeten voldoen, in wezen gelijk zijn;

dat ook uit de bepalingen van paragraaf 40, lid 1, en van paragraaf 44, lid 1, van het „Weingesetz”, tussen „Weinbrand” en buitenlandse kwaliteitsbrandewijn uit wijn geen merkbaar verschil in de kwaliteitseisen voor het ene of het andere produkt valt op te maken;

dat voorts de in paragraaf 40, lid 1, nr. 4, gestelde voorwaarde voor „Weinbrand” in casu te minder van belang is, daar enerzijds de wijnregeling de mogelijkheid niet uitsluit dat het binnenlandse destillaat is verkregen uit buitenlandse wijnen, en anderzijds de verplichting om dit destillaat op te slaan in een op Duits grondgebied gelegen bedrijf niet noodzakelijkerwijze inhoudt dat alle aldaar gevestigde producenten werkelijk de betrokken specifieke bereidingswijze toepassen;

- 10 dat, gelet op deze overwegingen, de argumenten die verweerster aan de bereidingswijze van „Sekt” en „Weinbrand” ontleent, niet tot de vaststelling kunnen leiden dat deze produkten wegens dit procédé een eigen kwaliteit en eigen kenmerken bezitten die deze produkten tot typisch Duitse produkten maken;

dat overigens niet wordt betwist dat het tot 1971 in de Bondsrepubliek Duitsland geldende recht het gebruik in de Duitse taal van de litigieuze benamingen voor ingevoerde produkten ten aanzien van „Sekt” toeliet, en ten aanzien van „Weinbrand” zelfs voorschreef;

dat impliciet uit de overgangsregeling van paragraaf 75, lid 6, van het Weingesetz evenals uit de naar aanleiding van deze wet in de Bondsrepubliek Duitsland door importeurs of producenten van buitenlandse mousserende wijnen en brandewijnen uit wijn aanhangig gemaakte gedingen volgt, dat genoemde benamingen bij de inwerkingtreding van deze wet althans voor een deel van de ingevoerde produkten in feite werden gebruikt;

dat verweerster in haar antwoord op een door het Hof tijdens de mondelinge behandeling gestelde vraag wel beweert dat voor ingevoerde produkten „slechts sporadisch” van deze benamingen gebruik werd gemaakt, doch daarbij doelt op het jaar 1966, dat wil zeggen een tijdperk waarin het aanbod van deze produkten op de Duitse markt nog zeer beperkt was wegens de toen geldende nationale invoerbepalingen die kort daarop krachtens het Verdrag zouden worden afgeschaft;

dat immers blijktens de invoercijfers over de jaren na 1966 deze invoer in de Bondsrepubliek Duitsland aanzienlijk is gestegen, met name in de jaren 1969 en 1970;

dat bovendien uit de opgaven van verweerster over de afzet van Duitse mousserende wijn en de invoer van buitenlandse mousserende wijnen blijkt dat gedurende de jaren 1969 tot 1971 de invoer en dienvolgens de op de Duitse markt aangeboden hoeveelheden veel sneller zijn gestegen dan de afzet van

nationale produkten, doch dat deze stijging ten opzichte van de afzet van nationale produkten in de jaren na de inwerkingtreding van de wijnregeling afnam;

dat derhalve moet worden aangenomen dat het gebruik van de betrokken benamingen voor ingevoerde produkten met name in 1966 wellicht nog zeer weinig voorkwam, maar ten tijde van de inwerkingtreding van de wijnregeling van belang kon zijn voor steeds grotere hoeveelheden van deze produkten;

- 11 dat derhalve dient te worden geconcludeerd dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand”, die niet enkel werden gebruikt voor produkten waarvan de kwaliteit wezenlijk verband houdt met hun herkomst uit een bepaald produktiegebied en die evengoed ingevoerde als nationale produkten konden of moesten aanduiden, ten tijde van de inwerkingtreding van de wijnregeling niet geschikt waren de betrokken produkten wegens hun kwaliteit en hun specifieke eigenschappen als Duitse produkten te kenmerken;
- 12 Overwegende dat verweerster opinie-onderzoeken produceert ten bewijze dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” op genoemde datum de Duitse verbruiker aan een nationaal produkt deden denken;

dat waar echter de bescherming door een herkomstaanduiding slechts rechtmatig is indien het betrokken produkt werkelijk kenmerken bezit die het met betrekking tot zijn geografische herkomst kunnen individualiseren, bij ontbreken van zodanige voorwaarde deze bescherming niet valt te rechtvaardigen met een beroep op de opinie van verbruikers, zoals deze kan blijken bij peilingen op grond van statistische criteria;

dat bovendien deze vormen van onderzoek wegens de daaraan inherente moeilijkheden reeds naar hun aard niet kunnen leiden tot resultaten die een objectieve beoordeling van de betwiste feiten mogelijk maken;

dat overigens de door verweerster geproduceerde opinie-onderzoeken uit 1966 en 1973 zijn verricht in tijdperken die in casu niet beslissend zijn, daar in 1966 in de Bondsrepubliek nog invoerbepalingen voor de betrokken produkten golden en tijdens de laatste opiniepeilingen de wijnregeling reeds twee jaar werd toegepast;

dat uit het vorenoverwogene volgt dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” geen herkomstaanduidingen vormen;

- 13 Overwegende ten aanzien van de bij de wijnregeling ingevoerde benaming „Prädikatssekt” dat niet kan worden aangenomen dat het gebruik van een hoeveelheid van 60 % Duitse druiven aan het betrokken produkt een bijzonder bouquet verleent;

dat waar immers de wijnregeling de voor „Prädikatssekt” verplicht te gebruiken druiven niet omschrijft naar hun specifieke kenmerken maar alleen naar hun nationale herkomst, het vereiste minimumpercentage niet noodzakelijkerwijze inhoudt dat het betrokken produkt ten opzichte van „Sekt” werkelijk een bijzondere kwaliteit heeft die de verleende bescherming rechtvaardigt;

- 14 Overwegende dat de Verdragsbepalingen betreffende het vrije verkeer van goederen, met name die van artikel 30, kwantitatieve invoerbepalingen en alle maatregelen van gelijke werking tussen de Lid-Staten verbieden;

dat luidens artikel 2, lid 3, sub s), van richtlijn nr. 70/50/EEG van de Commissie als verboden maatregelen in de zin van artikel 30 en volgende van het Verdrag moeten worden beschouwd de maatregelen die „alleen aan de nationale produkten benamingen voorbehouden die geen oorsprongsbenaming of aanduiding van de herkomst vormen”;

dat de wijnregeling, door deze benamingen aan nationale produkten voor te behouden en de produkten van de andere Lid-Staten onbekende of door de verbruiker minder gewaardeerde benamingen op te dringen, de afzet op de Duitse markt van nationale produkten vermag te begunstigen ten nadele van de produkten van de andere Lid-Staten;

dat genoemde wijnregeling derhalve in de zin van voornoemde bepalingen maatregelen van gelijke werking als kwantitatieve invoerbepalingen inhoudt, die, wat de invoer van uit derde landen afkomstige mousserende wijnen betreft, tevens in strijd zijn met artikel 12, lid 2, sub b), van 's Raads verordening nr. 816/70;

dat voor de werking van dit verbod niet hoeft te worden vastgesteld dat dergelijke maatregelen daadwerkelijk de invoer van de betrokken produkten beperken, doch slechts, overeenkomstig artikel 2, lid 1, van genoemde richtlijn, dat zij een belemmering kunnen vormen „voor de invoer, die mogelijk zou zijn indien deze maatregelen niet bestonden”;

dat overigens uit cijferopgaven in de memorie van dupliek blijkt dat met name bij de invoer van mousserende wijnen het jaarlijkse stijgingspercentage na de

inwerkingtreding van de wijnregeling is afgenomen ten opzichte van de jaren 1969 tot 1971;

- 15 Overwegende dat de omstandigheid dat de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” geen herkomstaanduidingen vormen, uitsluit dat de in de wijnregeling vervatte litigieuze maatregelen krachtens artikel 36 van het Verdrag zijn te rechtvaardigen uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom;

dat verweerster echter betoogt dat artikel 36 met de verwijzing naar de nationale regels betreffende de industriële en commerciële eigendom, niet doelt op een bepaald systeem van rechtsbescherming van deze eigendom, maar aan de Lid-Staten de bevoegdheid laat dit systeem in te richten en te ontwikkelen;

dat in casu het in de Bondsrepubliek Duitsland heersende systeem op het gebied van de herkomstaanduidingen nog wel onder het mededingingsrecht zou vallen, maar zich juist meer zou ontwikkelen naar het recht van de industriële en commerciële eigendom;

- 16 Overwegende echter dat een zo onbeperkte ontwikkeling het gevaar meebrengt dat de draagwijdte van het Verdrag geleidelijk wordt besnoeid;

dat hoewel het Verdrag de bevoegdheid van elke Lid-Staat om op het gebied van herkomstaanduidingen regels te geven, niet uitsluit, het hun toch in artikel 36, tweede zin, verbiedt nieuwe maatregelen in te voeren die willekeurig en ongerechtvaardigd zijn en derhalve gelijke werking hebben als kwantitatieve beperkingen;

dat zulks nu juist het geval is, wanneer de nationale wetgever de voor herkomstaanduidingen bedoelde bescherming verleent aan benamingen die op het ogenblik dat deze bescherming wordt gegeven, slechts soortnamen zijn;

- 17 Overwegende dat de Bondsrepubliek Duitsland voorts betoogt dat de litigieuze maatregelen zijn gerechtvaardigd uit hoofde van de openbare orde, in de zin van artikel 36 van het Verdrag, met name wegens de noodzaak de producenten tegen oneerlijke concurrentie en de verbruikers tegen misleiding omtrent de herkomst der produkten te beschermen;

dat echter, ongeacht de omschrijving van het begrip openbare orde in artikel 36 van het Verdrag, deze bepaling op de artikelen 30 tot en met 34 slechts een uitzondering kan maken, voor zover deze noodzakelijk is om de bescherming van de producent en de verbruiker tegen misleiding in de handel te waarborgen;

dat wijnbouwprodukten van dezelfde soort van elkaar kunnen verschillen door hun kwaliteit en bepaalde kenmerken;

dat overigens, vóór de inwerkingtreding van de wijnregeling, op de verpakking van althans sommige der litigieuze produkten naast de soortnaam, de oorsprongsaanduiding dezer produkten werd vermeld;

dat verweerster niet heeft aangegeven waarom zij deze praktijk heeft gewijzigd;

- 18 dat derhalve dient te worden vastgesteld dat de Bondsrepubliek Duitsland de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 30 van het Verdrag en, ten aanzien van mousserende wijn, krachtens artikel 12, lid 2, sub b), van 's Raads verordening nr. 816/70 van 28 april 1970, niet is nagekomen, door in het „Weingesetz” en de „Schaumwein-Branntwein-Verordnung” van juli 1971 de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor te behouden voor de binnenlandse produktie, en de benaming „Prädikatssekt” voor in Duitsland uit een bepaalde minimumhoeveelheid Duitse druiven geproduceerde wijnen;

Ten aanzien van de kosten

- 19 Overwegende dat ingevolge artikel 69, paragraaf 2, van het Reglement voor de procesvoering de in het ongelijk gestelde partij in de kosten moet worden verwezen, voorzover gevorderd;

dat de Bondsrepubliek Duitsland in het ongelijk is gesteld;

dat zij echter betoogt dat de Commissie, door in repliek, in afwijking van haar verzoekschrift, de klacht wegens schending van artikel 12, lid 2, sub b), van verordening nr. 816/70 tot mousserende wijn te beperken, gedeeltelijk afstand heeft gedaan van instantie en dienvolgens overeenkomstig artikel 69, paragraaf 4, van het Reglement voor de procesvoering moet worden verwezen in de op het ingetrokken gedeelte der klacht gevallen kosten;

- 20 Overwegende dat uit artikel 1, lid 2, van verordening nr. 816/70 volgt dat deze verordening, die onder andere op mousserende wijn betrekking heeft, niet geldt voor brandewijn uit wijn;

dat de Commissie derhalve, door de klacht wegens schending van artikel 12, lid 2, sub b), van verordening nr. 816/70 tot mousserende wijn te beperken, de conclusies van het verzoekschrift niet heeft gewijzigd, maar hierop een precisering heeft aangebracht, die uit het toepassingsgebied van genoemde verordening voortvloeit;

dat bijgevolg artikel 69, paragraaf 4, van het Reglement voor de procesvoering in casu niet behoeft te worden toegepast;

HET HOF VAN JUSTITIE,

rechtdoende, verstaat:

1. De Bondsrepubliek Duitsland is de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 30 van het Verdrag en, ten aanzien van mousserende wijn, krachtens artikel 12, lid 2, sub b), van 's Raads verordening nr. 816/70 van 28 april 1970 (PB 1970, nr. L 99/1), niet nagekomen, door in het „Weingesetz” van 14 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 893) en in de „Schaumwein-Branntwein-Verordnung” van 15 juli 1971 (Bundesgesetzblatt 1971, I, blz. 939) de benamingen „Sekt” en „Weinbrand” voor te behouden voor de binnenlandse produktie, en de benaming „Prädikatssekt” voor in Duitsland uit een bepaalde minimumhoeveelheid Duitse druiven geproduceerde wijnen.
2. De Bondsrepubliek Duitsland wordt verwezen in de kosten.

Lecourt	Mertens de Wilmars	Mackenzie Stuart	Donner
Monaco	Pescatore	Kutscher	

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op twintig februari negentienhonderdvijfenzeventig.

De Griffier
A. Van Houtte

De President
R. Lecourt